

گزارش شماره یک

پروژه حمایت و امدادسانی به روستاهای سیل زده سیستان و بلوچستان

گزارش ارزیابی سریع موسسه توسعه پایدار اردیبهشت از وضعیت دهستان تونان

مقدمه

موسسه توسعه پایدار اردیبهشت، در سال ۱۳۹۵ مجوز فعالیت خود را از استانداری سیستان و بلوچستان اخذ نموده است. پیش از این هم اعضای موسسه، در قالب کمپین «شهردار شهرمان باشیم» در شهر زاهدان فعالیت‌های محیط زیستی خود را با موضوع دفع زباله، تلنگر به مسئولین جهت جمع‌آوری زباله و آموزش مردم در راستای پیشگیری از تولید آن و دیگر برنامه‌های آموزشی مرتبط انجام داده‌اند.

این موسسه در ادامه فعالیت‌های خود، آموزش کودکان با هدف ارتقای کیفیت بهداشت محیط و بهداشت فردی ساکنین مناطق حاشیه‌نشین را پیش‌بینی کرده و در حال حاضر با تدوین برنامه‌های آموزشی و همچنین اقدامات عملی از جمله جمع‌آوری زباله‌ها از سطح محلات، گفتگو پیرامون اهمیت سالم بودن محیط زیست با کودکان و خانواده‌ها، اجرای طرح‌های برانگیزاننده مردم به عنوان الگوی محله پاک در مناطق هدف و نامه‌نگاری و پی‌گیری از دستگاه‌های دولتی و غیردولتی مسئول، سعی دارد گامی در جهت ایجاد زمینه‌های توسعه پایدار در منطقه بردارد.

موسسه توسعه پایدار اردیبهشت با گستره فعالیت استانی در حال حاضر با هدف توسعه اجتماعی، کمک به نهادسازی و ارتقای سطح آگاهی مردم نسبت به حقوق شهروندی از طریق آموزش بویژه آموزش کودکان ساکن مناطق کمتربرخودار، مشغول فعالیت است.

از سال ۹۵ تاکنون برنامه‌ها و پروژه‌های متنوعی از جمله: برگزاری کلاس‌های آموزشی تابستانی برای کودکان و نوجوانان خانه هدی، برگزاری رویدادهای تفریحی و آموزشی برای دانش‌آموزان حاضر در طرح اتاق کارآفرینی مدارس، برگزاری مسابقات کتابخوانی با موضوع درختکاری در مدارس، تصدی‌گری فعالیت دفاتر تسهیلگری و توسعه محلی محلات پشت گاراژها و کارخانه نمک زاهدان، راه‌اندازی کتابخانه‌های مدارس روستایی در روستاهای گراغه و قرقروک با اتکا به تخصص و تعهد داوطلبان موسسه توسعه پایدار اردیبهشت انجام شده است.

در جریان بارندگی‌های بسیار شدید اواخر دی ماه سال جاری و متعاقب آن جاری شدن سیل در جنوب استان سیستان و بلوچستان و آب‌گرفتگی منازل در برخی محلات زاهدان، درخواست‌های مکرری از اقصی نقاط کشور درخصوص لزوم جمع‌آوری کمک‌های مردمی برای سیل‌زدگان از سوی موسسه مطرح شد.

علی‌رغم مخالفت ابتدایی هیات‌مدیره به دلیل فقدان تخصص و تجربه کافی موسسه در حوزه امدادرسانی در بحران، در ادامه و طی مشورت با سایر موسسات دارای تجربه و جامعه محلی، مقرر شد پس از کسب مجوزهای لازم، مجاری قانونی برای جمع‌آوری کمک‌های نقدی مردمی از سوی موسسه اردیبهشت اعلام گردد تا در راستای اقدامات در مناطق سیل‌زده جنوب استان و کمک به بهسازی منازل آسیب‌دیده در مناطق کمتربرخوردار شهر زاهدان هزینه گردد.

در چندروز ابتدایی وقوع حادثه و براساس ضرورت، بخشی از کمک‌های نقدی صرف خرید لباس گرم کودکان و ارسال به روستاهای دلگان‌ها واقع در دهستان نگور از توابع بخش دشتیاری شهرستان چابهار شد. باتوجه به گستره پهناور روستاهای دچار سیل و مشکلات مختلف این مناطق، لازم بود محدوده هدف و اقدام مشخص برای مداخله تعیین گردد. بر این اساس ارزیابی‌های اولیه از افراد ساکن در شهرستان‌هایی که بر اساس گزارش‌های رسیده مشکلات بیشتری داشتند (کنارک، چابهار و نیکشهر) آغاز شد.

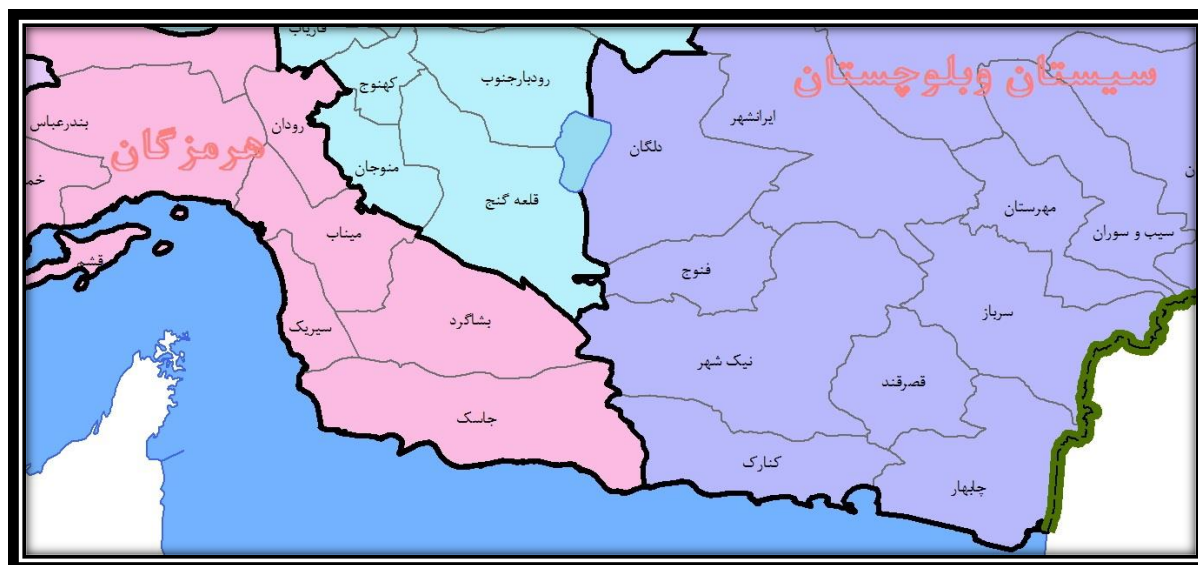
نتایج مصاحبه‌ها و تحقیقات نشان داد بخش عمده امدادرسانی‌ها به بخش دشتیاری شهرستان چابهار و بخش زراباد شهرستان کنارک روانه شده‌اند و این تجمع ناشی از حضور قبلی موسسات مردم‌نهاد و خیریه‌ها، دسترسی بیشتر اهالی به اینترنت و امکان ارسال تصاویر از خسارات سیل و به تبع آن تبلیغات گسترده‌تر پیرامون این خسارت‌ها بود.

همچنین غالب کمک‌ها شامل کنسروجات، آب معدنی، لباس گرم، پتو و اقلام دارویی بود که در برخی نقاط بویژه در حوزه شهرستان‌های کنارک و چابهار، نیاز به این موارد مرتفع گردیده بود. از طرفی، برنامه‌ریزی لازم برای ایجاد درآمد پایدار و تغییرات مثبت ماندگار برای پیشگیری از حوادث مشابه در آینده توسط گروه‌های کمتری انجام شد و از روستاهای آسیب‌دیده اطراف شهرستان نیکشهر باوجود بارندگی بیشتر در این ناحیه، بواسطه قطع بودن راه‌های مواصلاتی و خطوط تلفن، اطلاعات کمتری خارج گردید و کمک‌های کمتری به این شهرستان معطوف شد.

باتوجه به اطلاعات به‌دست آمده از گزارش‌های سایر گروه‌ها و مصاحبه‌های انجام‌شده توسط موسسه توسعه پایدار اردیبهشت با فعالین اجتماعی درگیر در امدادرسانی و اهالی ساکن مناطق آسیب‌دیده مقرر شد دهستان

توتان و مهمدان از توابع بخش بنت شهرستان نیکشهر به عنوان محدوده هدف فعالیت موسسه برای امداد رسانی و اجرای برنامه‌های توسعه پایدار از طریق اشتغالزایی با تمرکز بر مزیت‌های کسب و کاری بومی منطقه انتخاب شود.

دهستان توتان و مهمدان در منتهی‌الیه جنوب غربی استان سیستان و بلوچستان و در همسایگی شهرستان‌های بشارگرد و جاسک در استان هرمزگان و شهرستان قلعه گنج در استان کرمان واقع شده است. برای سفر به این دهستان لازم است ابتدا ۴۹۵ کیلومتر از زاهدان به سمت جنوب استان پیش بروید و از شهرستان‌های خاش و ایرانشهر عبور کنید تا به شهرستان نیکشهر برسید سپس حدود ۸۰ کیلومتر به غرب برانید تا به شهر بنت برسید و بعد از آن حدود ۶۰ کیلومتر دیگر به غرب پیش بروید تا به روستای پیربونی (مرکز دهستان توتان و مهمدان) برسید. بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ این دهستان ۲۹۷۲ نفر جمعیت دارد.

طی روزهای ۱۵ الی ۱۷ بهمن ماه، تیم ۴ نفره ارزیابی، شامل تسهیلاتگران موسسه به دهستان توتان و مهمدان سفر کرده و از ۵ روستای توتان (پیربونی)، خاکرانی (هاکران)، نوک آباد، گنج آباد (سررود) و پُقومزی (پگومزی) بازدید نمودند. پس از مصاحبه با معتمدین و اهالی و برگزاری جلسات مشترک با ساکنان با هدف اطلاع از کسب و کارهای قابل اجرا یا توسعه در منطقه، دامپروری و کشاورزی به عنوان کسب و کارهای قابل توسعه شناسایی شدند.

باتوجه به مناسب‌تر بودن بسترها برای توسعه دامپروری، مقرر شد تعدادی بز با اولویت خانوارهای نیازمند دارای مهارت و تجربه پرورش دام تهیه و با نظارت معتمدین محلی به صورت امانت و در قالب توافق و قرارداد فی مابین سرپرست خانوار و موسسه اردیبهشت توزیع گردد. نسل دوم بزها پس از گذشت یک سال که مدت

زمان کافی برای زاد و ولد و بلوغ این حیوانات است از خانواده اول تحویل گرفته شده و به خانوار بعدی واگذار می گردد. بدیهی است خانواده اول، مالک قطعی نسل اول بزها است و این چرخه تا دسترسی خانواده‌های نیازمند منطقه به دام ادامه خواهد یافت.

روستاهای مختلف در بیست و پنج سال گذشته در محل فعلی تشکیل شده و اغلب در بستر رودخانه یا لبه رود شکل گرفته‌بود و مردم بعد از این طوفان بی سابقه به شدت دنبال انتقال روستا به مناطق مرتفع بودند.

طبیعت

نیکشهر و بنت از جمله مناطق گرمسیر است، اما نزدیکی به کوهستان بیرک و کوهستانهای شرق کرمان باعث شده گاهی مردم شاهد زمستانهای پربارش باشند. بخصوص بارش برف در ارتفاعات که تا مدت‌ها سفیدی آن در دوردست جذاب است. علاوه بر این شکل و رنگ کوه‌های یک‌دست سیاه با بوته‌های سبز فصلی با عوارضی جذاب برای زمین‌شناسان و طبیعت‌گردان جالب توجه خواهد بود.

پوشش گیاهی درختان تاق و گز، فضای روستایی و عشایری با حضور حیوانات اهلی در دشت‌ها و همراهی ایشان با پرندگان مهاجری نظیر حواصیل از جمله اتفاقاتی است که انتظار دیدنش را در مناطق جنوبی ندارید اما نزدیکی به دریا معجزات خودش را در زمین و آسمان این مناطق نیز نشان می دهد. نیکشهر شهر آبشارهاست و شاخه‌های رودخانه‌های فصلی زیادی نیز در منطقه ی توتان جاری است. رودخانه‌هایی که اثرات آن در سیل اخیر با از بین بردن جاده‌های نامناسب تا به امروز باقیست.

بهداشت

مشکلات بهداشتی از اولین مسائلی است که در مواجهه با روستاهای دهستان توتان به چشم می‌آید. به علت کمبود سرویس بهداشتی و تخریب برخی سرویس‌های بهداشتی موجود در سیل اخیر و همچنین نبود آموزش‌های بهداشتی، کودکان معمولاً برای قضای حاجت از محوطه‌ی نزدیک خانه‌ها و کپرها استفاده می‌کنند. به علت سفتی و سنگی بودن زمین، امکان حفر چاه فاضلاب عمیق‌تر از دو متر در منطقه وجود ندارد و این موضوع باعث می‌شود هم در بارندگی و سیل و هم در شرایط طبیعی چاه توالت به سرعت سرریز شود. مشکل شدت‌شو در ظاهر کودکان دیده می‌شود و اغلب کودکان پابره‌نه با لباس کم و یا بی‌لباس حاضر می‌شوند، این موضوع باعث شده سرماخورده و بیمار باشند. زباله‌ها در جایجای روستا به چشم می‌خورند و کاری برای دفع زباله صورت نمی‌گرفت.

مشکل بهداشت و آلودگی بجز در بهداشت فردی و بهداشت محیط در آب شرب روستا نیز وجود داشت، اهالی معتقد بودند آب نامناسب روستا باعث انواع عفونت‌ها و سنگهای کلیه و مجاری ادراری و ... شده است. در هیچکدام از سرویس‌های بهداشتی موجود اثری از صابون و مواد شوینده و بهداشتی دیده نشد. با اینکه انواع داروهای گیاهی در منطقه یافت می‌شود اما مردم روستا دانشی برای استفاده از این گیاهان به وقت نیاز ندارند و در خانه بهداشت روستا هم که با سقف ریخته و فضای غیربهداشتی‌اش شباهت چندانی به مکان درمانی نداشت، دارویی به نظر نمی‌آمد. تقویت دارویی خانه بهداشت و امکان آموزش بهداشت فردی و بهداشت محیط و آموزش طب سنتی سمپاشی برخی مناطق برای جلوگیری از حضور حشرات موذی در فصل گرما بخصوص بعد از سیل و با وجود مشکلات بهداشت محیط، می‌تواند بسیار مفید باشد البته در صورت وجود امکانات مالی انگیزشی برای کارکنان خانه بهداشت که به نظر می‌آید اغلب برای رفت و آمد به روستا مشکل وسیله نقلیه هم داشتند.

مسکن

معماری غالب روستا خانه‌های کپری و گردتوپ‌هایی است که با استفاده از شاخه‌ها و برگ‌های درخت خرما ساخته می‌شود. این کپر‌ها خانه‌های موقتی است که به مدت شش ماه تا یک سال دوام دارد و احتمالاً برای زندگی عشایری مناسب بوده است. بعد از یک سال کپر‌ها نیاز به تعمیر و بازسازی دارد اما به گفته اهالی یک کپر نو ساز که با دقت ساخته شده باشد در مقابل طوفان و بارانهای سیل آسای منطقه، اغلب مقاومتر از خانه های آجری بوده است. بجز کپر‌ها تعدادی خانه ی آجری با نما و توکاری سیمان نیز توسط بنیاد مسکن ساخته شده بود. این اتاقها در باران اخیر اغلب دچار ریزش شده و آب از سقف خانه ها به داخل نفوذ کرده بود و بوی نم و خیسوی دیوارها بعد از قریب بیست روز از گذشت سیل از بین نرفته بود. سرویس های بهداشتی و بعضی اتاقها و دیوار دور برخی منازل نیز بوسیله ی سنگ و گل و در پاری جاها با سیمان ناچیز کار شده بود و در نتیجه بارش باران گل را شسته و دیوار خانه ها ریخته بود. اغلب مردم خانه های آجری را به خانه های کپری ترجیح می دهند.

اشتغال و اقتصاد

منطقه ی توتان به لحاظ اقتصادی در فقر زیادی به سر می برد. شغل بیشتر مردان و جوانان روستاهای اطراف کارگری در مزارع سیفی جات و باغهای میوه و پرورش میگو در استان های بوشهر و هرمزگان و بخصوص بندرجاسک و زراباد است. در برخی مواقع زنان نیز برای گوجه چینی به این مناطق می روند.

بجز مشاغل گفته شده در استانهای دیگر، از جمله مشاغل روستا می توان به دامپروری (بزداری)، کشاورزی بسیار کوچک، و کارگر ساختمانی برای مردان و اشتغال به مشاغل کوچک و گذری صنایع دستی نظیر حصیربافی و سوزندوزی و خیاطی لباس سنتی بلوچی، کریشی بافی برای زنان اشاره کرد. البته طبق مشاهدات گروه، کیفیت کار حصیربافی زنان بهتر از سوزندوزی بود. درباره کشاورزی و کلا موضوع آب نیز روستا سه قنات داشت که در سیل و طوفان اخیر راه قناتها مسدود شده و نیاز به لایروبی داشت که انجام آن به علت نیاز به بیل مکانیکی، گازوییل و.. از توان مردم روستا خارج است. البته از نظر مردم توتان مشکل اصلی کشاورزی بعد از خشکسالی های اخیر، بحث اختلاف مردم روستا و اداره منابع طبیعی بر سر ملی بودن زمین هایی است که مردم تمایل به کشاورزی در آن دارند. همچنین در بخش های زیادی از زمین ها نیز خاک به علت داشتن آهک، شیل و آلومینیوم بیش از حد مناسب کشاورزی نیست. اما ظاهرا برخی نقاط این منطقه در گذشته ای نچندان دور کشاورزی پررونقی داشته و لیموی کل نیکشهر و دورتر را تامین می کرده به طوری که کارخانه تولید آلبیمو در نیکشهر چهل سال پیش از لیموی توتان بهره می برده است.

در بحث آب آسپی که سیل به لوله کشی و آب رسانی با شیلنگ وارد آورده بسیار قابل توجه است، در روستاهای گناردَر و گنج آباد (سررود) کیلومترها (در برخی جاها بیش از ده کیلومتر شیلنگ پنجاه میل لازم است جهت احیای فرایند آبرسانی) لوله کشی و شیلنگ با سیل رفته است. این موضوع باعث آسیب جدی به کشاورزی و دامپروری کوچک توتان شده است. در سالهای گذشته شغل اصلی مردم کشاورزی بوده، مرکبات و میوه های گرمسیری در این منطقه کشت میشده، اما امروزه در بعضی مناطق بی آبی، مشکلات نوع خاک و برخی اختلافات با منابع طبیعی باعث شده بود فقط شاهد باغچه های کوچک انبه و لیمو و سبزی کاری و زیتون و گوجه و بادمجان و باقلا باشیم.

لازم به ذکر است که هنوز هم گله های بزرگ بز و گوسفند در روستاهای کوه نشین توتان وجود دارد و برخی گله های کوچک روستاهای بستر و کنار رودخانه نیز برای چرا به کوهستان برده می شوند. در لابه لای صحبتها

به برخی مشاغل کاذب نظیر خرید و فروش مواد مخدر و گماشتگی برای بزرگان نیز اشاره می‌شد. در گذشته گله‌های گاو نیز در منطقه وجود داشته است.

در بحث دامپروری، یکی از مشکلات شایع مردم مرگ و میر بزهایی بود که بعد از باران و با رویش علفهای تازه به بیماری اسهال دچار می‌شدند و از بین می‌رفتند. درمان این بزها بوسیله ی واکسنی بود که با یکبار تزریق در سال باعث می‌شد از مرگ و میر به شدت پیشگیری شود. واکسن کشته چهار ظرفیتی انترتوکسمی با قیمت دویست هزار تومان صد راس دام با قیمت میانگین یک و نیم تا سه میلیون تومان را از مرگ نجات می‌داد اما مردم به علت ناآگاهی ترجیح می‌دادند دامها از بین بروند اما واکسن تهیه نکنند. مرگ و میر دامها در این فصل برایشان طبیعی شده بود. امسال و در جریان سیل دامپزشکی برای تعدادی از دامها مقداری واکسن رایگان در اختیار مردم روستا قرار داده بود که کافی نبوده و تهیه ی واکسن برای باقی دامها یکی از ضروریات فوری حوزه اشتغال این منطقه به نظر می‌آید.

تغذیه، زنان و کودکان

به طور کلی مساله سوتغذیه در منطقه شامل همه ی گروههای سنی می‌شود. اما زنان و کودکان و به طور خاص زنان باردار بیشتر در معرض خطر سوتغذیه قرار دارند. قد کوتاه در کودکان و نوجوانان و حتی جوانان روستا، لاغری بیش از حد و حتی استخوانهای ظریف و شکننده در زنان و کودکان قابل توجه است. خوراک غلب مردم منطقه برنج، لویا، پیازچه و گوجه، بادمجان و سیب زمینی است. گوشت برای مهمان سرو می‌شود آنهم به مقدار کم و از آنجایی که بیشتر مردم فقیر هستند خوراک کافی از مواردی که گفته شد نیز به دست نمی‌آورند.

با اینکه هیچ فروشگاه و مغازه خواروبار فروشی در منطقه وجود نداشت اما زباله‌های مربوط به تنقلات سوپرمارکتی و پوشک نشان از حضور گاه‌گذاری این نوع اغذیه در منطقه داشت. نان روی تین پخته می‌شد (نمونه اش در میان اغلب عشایر کشور قابل مشاهده است) و هیچ نانوايي در منطقه وجود نداشت. استفاده از نان روغنی اغلب برای صبحانه در میان مردم رایج بود.

در بحث زنان بیماریهای زنانه نظیر افتادگی و عفونت رحم، عفونت مجاری ادراری و بیماری های کبدی و آسم شایع بود. ازدواج کودکان (۱۲ سالگی)، بارداری های زودهنگام، نزدیک به هم و متعدد، عدم دسترسی به

آموزش و مشاوره بهداشتی و پزشکی درباره تنظیم خانواده و مراقبت‌های پس از زایمان و سقط جنین و عدم رعایت بهداشت فردی می‌تواند از جمله دلایل ازدیاد این نوع بیماریها در میان زنان منطقه باشد.

پزشک روستا، مردم منطقه را انسانهایی صلح طلب توصیف کرد، اما به نظر می‌رسد بخصوص زنان و نوجوانان دختر منطقه لازم است از نظر افسردگی و مباحث مربوط به بهداشت روان مورد بررسی قرار بگیرند.

اعتیاد

بجز ازدواج و بارداری کودکان و تعدد زوجین که ریشه فرهنگی دارد، یکی از معضلات اصلی روستا، اعتیاد مردان بالای سی سال و به گفته‌ی پزشک روستا برخی از زنان و جوان‌ترها به مواد مخدر است. از جمله مواد مورد استفاده‌ی ایشان می‌توان به تریاک و چرس اشاره کرد. شکل استفاده بوسیله منقل و بافور (وافور) است و مشکل اعتیاد در چهره و بدن مردان کاملاً قابل مشاهده است. بجز این موارد استفاده از قلیان با تنباکویی به نام گراکو که بدبو و مخدری پاکستانی است نیز در میان زنان و مردان رواج دارد.

دسترسی

جاده‌های غربی استان نرسیده به توتان پایان می‌یابد و ضمن اینکه مسیر دسترسی بنت به توتان دارای جاده آسفالتی است که جای جای آن در طغیان رودخانه از بین رفته، و آسفالت شکسته و ماشین‌های معمولی به سختی می‌توانند از این جاده به توتان برسند، در پنج کیلومتر آخر راه خاکی است. تمام مسیرهای ارتباطی روستاهای توتان نیز خاکی است و بعضی از روستاها فقط مسیر دسترسی موتورسواری و پیاده روی دارد. فاصله‌ی ۱۷۰ کیلومتری نیکشهر به توتان، مدت سه ساعت با اتومبیل به طول می‌انجامد.

از نظر دسترسی به تلفن و اینترنت فقط در روستای مرکزی با نام پیربونی (توتان) اینترنت ضعیفی موجود است که قادر به انتقال پیام متن می‌باشد. در نزدیکی این روستاها دکل مخابرات و فیبر نوری وجود ندارد و آنتن دهی تلفن همراه به سختی صورت می‌گیرد. از نظر وسیله نقلیه نیز در بعضی روستاها مثل خاکران فقط یک اتومبیل وجود دارد که صاحب آن رئیس شورای روستاست و اغلب با گرفتن مبلغی مردم و دانش‌آموزان را به بنت می‌رساند.

همچنین نبود وسیله نقلیه برای انتقال اضطراری بیماران یکی دیگر از مشکلاتی بود که باعث شده بود کودکی با ابتلا به بیماری معمول زردی، به علت نرسیدن به موقع دارو و درمان به فلج مغزی دچار شود.

آموزش و تحصیل

در مجموع پنج روستایی که مورد بازدید تیم موسسه توسعه پایدار اردیبهشت قرار گرفت، در سه روستا مدارس یک و دو کلاسه وجود داشت. روستاهای نوک آباد، پیربونی و سررود (گنج آباد) دارای مدرسه بودند و کودکان باقی روستاها مسیر دو سه کیلومتری روستا تا مدرسه را پیاده طی می کردند. در روستای سررود مدرسه ای با هزینه ۳۵ میلیون تومانی بوسیله ی خیر و بواسطه ی پیمانکاری ساخته شده بود، هزینه ی انجام شده تناسبی با ابعاد و شکل مدرسه نداشت. رئیس شورای روستا می گفت؛ به خاطر تنگی جا اغلب تعدادی از دانش آموزان بیرون از کلاس و در فضای باز می نشینند. همچنین مدرسه ای هم در روستای خاکران مشغول ساخت بود. بچه ها تا کلاس نهم در مدرسه پیربونی امکان تحصیل داشتند و برای ادامه تحصیل لازم بود به مدرسه ای شبانه روزی در شهر بنت بروند. این رفت و آمد همراه با هزینه ی زیاد و نگرانی هایی برای خانواده ها بود و باعث می شد دختران اغلب بعد از نهم ترک تحصیل کنند. البته اگر قبل از آن به شوهر نرفته باشند. به گفته ی جوانان تحصیل کرده روستا، کیفیت آموزش در این مدارس بسیار پایین بوده و سرباز معلمها مسئول آموزش کودکان هستند.

مدارک شناسایی

تعدادی از مردم در منطقه توتان بخصوص در روستای خاکران فاقد مدارک شناسایی بودند که این موضوع باعث شده بود از اندک امکانات دولتی موجود در منطقه نظیر یارانه و آموزش هم محروم باشند. این افراد به علت زندگی در کوههای اطراف، جایی که قبل از شکل گیری روستاها در مکان فعلی همه ی مردم منطقه در آنجا زندگی می کردند، ساکن بوده و نیازی به داشتن شناسنامه احساس نمی کرده اند. تا زمانی که دولت احتمالاً برای خدمات رسانی بهتر مردم را تشویق کرده تا از کوهستان بر زمین فرود آیند. اما عده ای از قافله ی اخذ شناسنامه عقب مانده اند.

جوانان تحصیل کرده

با وجود عدم کفایت معلم ها یا نبود دلسوزی کافی در تدریس، تعدادی از جوانان روستا دیپلم گرفته و برخی از آنها در رشته های مهندسی برق قدرت، تربیت بدنی، حسابداری و آموزش ابتدایی در دانشگاه آزاد بنت و

دانشگاه سیستان و بلوچستان در شهر زاهدان مشغول به گذراندن ترمهای پایانی تحصیل هستند. این جوانان اگر مشغول به مشاغل مفید و مناسب شوند می توانند الگوهای خوبی برای دیگر کودکان و جوانان روستا باشند. بخصوص که برخی از آنها دارای انگیزه ی زیادی برای تغییر و کمک به بهبود شرایط روستا بودند. آموزش تسهیلگری و دیگر آموزشهای لازم به این جوانان می تواند بسیار سازنده و مفید باشد. همچنین برگزاری کلاسهای کمک درسی از طرف ایشان برای کودکان و نوجوانان روستا نیز می تواند خلا آموزشی را جبران نماید. البته با توجه به مشکلات اقتصادی و فرهنگی نیاز به تشویق خانواده هاست تا اجازه ی تحصیل به دختران و پسران بدهند.

خلاصه اقدامات و جمع بندی

در مجموع، باتوجه به مدیریت ضعیف منابع آب در منطقه، خشکسالی های مداوم، فقدان زمین های کافی برای کشاورزی و عدم وجود زیر ساخت های لازم از جمله چاه آب، لوله کشی و پمپ های آب به نظر می رسد امکان برنامه ریزی برای احیای زمین های کشاورزی در بلندمدت امکان پذیر است اما در کوتاه مدت، این حوزه توان بهبود معیشت اهالی را ندارد.

از طرفی از طریق مصاحبه با معتمدین و ریش سفیدان و جمع بندی جلسات گروهی دریافتیم باتوجه به بستر مناسب تر دامپروری در دهستان توتان چه به لحاظ وجود نیروی انسانی دارای مهارت و چه طبیعت مناسب پرورش دام، بویژه بزهای محلی، امکان برنامه ریزی برای احیا یا توسعه مشاغل مرتبط وجود دارد.

بر همین اساس این موسسه با همکاری معتمدین روستاها، مشغول شناسایی افراد واجد شرایط از میان خانواده های شش روستای توتان (پیریونی)، خاکران (هاکرانی)، سررود (گنج آباد)، پغمزی، گنارد و نوک آباد، برای تحویل تعدادی بز با میانگین دو تا چهار عدد برای اشتغال به دامپروری و بهبود وضعیت اقتصادی خانواده هاست. خرید بزها در اواخر اسفند ماه ۱۳۹۸، با کمک متخصص دامپرور محلی و زیر نظر اداره دامپزشکی برای انجام تست های سلامت لازم از شهرستان ابرانشهر تهیه خواهد شد تا ضمن اینکه بزهای محلی مقاوم در برابر آب و هوای منطقه در دسترس افراد قرار بگیرد، به اقتصاد محلی نیز کمک شود.

بزها طی قراردادهایی بین موسسه و افراد واجد شرایط به ایشان تحویل خواهد شد. در پایان سال اول تحویل و بعد از اولین زایمان یک بزغاله از هر خانواده تحویل گرفته شده و به دیگر خانواده های روستا تحویل داده می شود و امید است این چرخه تا زمانی که اهالی روستا به توانایی اقتصادی مناسبی برسند، ادامه داشته باشد.

در ضمن هماهنگی‌های اولیه لازم با سازمانهای مردم‌نهاد متخصص و ارگانهای دولتی مرتبط صورت گرفته تا دوره‌های آموزش دامپروری برای دامداران و دوره‌های آموزش تسهیلتی برای جوانان تحصیلکرده روستاهای هدف برگزار شود.

برای گام اول موسسه تعداد بیست ویال واکسن انتروتوکسمی و سرنگ اتوماتیک مناسب دامهای سبک برای پیشگیری از مرگ و میر دام‌های موجود زیر نظر دامپزشکی استان به منطقه ارسال کرده و تزریق واکسن توسط جوانان آموزش دیده توتان آغاز گشته است.

همچنین اولین جلسه‌ی تبادل تجربه با جوانان توتان پنج شنبه اول اسفند ۱۳۹۸ در زاهدان برگزار خواهد شد. امید است این ارتباط و ارتباط مجازی با برخی معتمدین توتان و رفت و آمدهای بعدی به منطقه باعث بهبود وضعیت گردد.

کاهش مشکلات متنوع دهستان توتان، همکاری سایر موسسات مردم‌نهاد و خیریه با موضوعات فعالیت مختلف را می‌طلبد.